

SignGram – Ένα σχέδιο για γραμματικές αναφορές στις νοηματικές γλώσσες¹

Annika Herrmann and Markus Steinbach

Επισκόπηση

Η έρευνα στη γλωσσολογία της νοηματικής γλώσσας έχει περάσει από διάφορα στάδια και έχει κάνει ουσιαστική πρόοδο από την πρωτοποριακή ερευνητική δουλειά του Stokoe (1960). Αυτό αντανακλάται όχι μόνο στο μεγάλο αριθμό των δημοσιεύσεων που αφορούν την θεωρητική και εφαρμοσμένη γλωσσολογία, αλλά και στην ανάπτυξη νέων τομέων έρευνας καθώς και στην ενίσχυση των διεθνών ερευνητικών δικτύων.

Κατά την πρώτη περίοδο της έρευνας των νοηματικών γλωσσών (ΝΓ) μεταξύ του 1960 και του 1980, ο στόχος ήταν βασικά η διάψευση της εσφαλμένης αντίληψης ότι οι νοηματικές γλώσσες δεν είναι πλήρεις φυσικές γλώσσες. Εκείνη την εποχή, η έρευνα αφορούσε κυρίως την περιγραφή των βασικών γραμματικών δομών των νοηματικών γλωσσών. Οι δύο βασικοί στόχοι ήταν η διαφοροποίηση των νοηματικών γλωσσών από τις απλές χειρονομίες και η κατάδειξη της βαθιάς ομοιότητας με τις ομιλούμενες γλώσσες στις βασικές γραμματικές δομές. Η έρευνα επικεντρώθηκε σχεδόν αποκλειστικά στις διάφορες δυτικές νοηματικές γλώσσες με ιδιαίτερη έμφαση στην Αμερικανική Νοηματική Γλώσσα (ASL).

Κατά τη δεύτερη περίοδο μεταξύ του 1980 και του 1995, το επίκεντρο της έρευνας μετατοπίζεται στις επιπτώσεις που έχει η τροπικότητα των νοηματικών και ομιλούμενων γλωσσών στις γραμματικές δομές. Εκτός από τη μελέτη των καθολικών αρχών που είναι ανεξάρτητες από την τροπικότητα, η έρευνα επικεντρώθηκε στις διαφορές που εξαρτώνται από την τροπικότητα μεταξύ των ομιλούμενων γλωσσών οι οποίες είναι ακουστικές-ομιλούμενες και των νοηματικών γλωσσών, οι οποίες εκφέρονται μέσω του οπτικο-κινητικού δίαυλου - (βλ. Meier 2002 και Aronoff κ.ά, 2005). Επιπλέον, η ανάλυση των διάφορων γραμματικών χαρακτηριστικών στο πλαίσιο των σύγχρονων γλωσσολογικών θεωριών, όπως είναι η γνωσιακή, η λειτουργική και η γενετική γραμματική αποτέλεσε το βασικό ενδιαφέρον. Ακόμα, η έρευνα εξέταζε όλο και περισσότερο την ψυχογλωσσολογική και νευρογλωσσολογική βάση των νοηματικών γλωσσών. Έκτοτε, έχουν δημοσιευθεί πολλές λεπτομερείς πειραματικές και θεωρητικές μελέτες για ποικίλα γραμματικά φαινόμενα.

¹Το πρωτότυπο γερμανικό κείμενο δημοσιεύτηκε στο γερμανικό περιοδικό *Das Zeichen* 96 (2014): 100-114. Η αγγλική μετάφραση και προσαρμογή έγινε από τους: Annika Herrmann, Markus Steinbach, και Elisabeth Volk (University of Göttingen).

Κατά την τρίτη περίοδο, ξεκινώντας από τη δεκαετία του 1990, το φάσμα των θεμάτων του επιστημονικού πεδίου διευρύνθηκε εντυπωσιακά. Με αφόρμηση το ανανεωμένο ενδιαφέρον για την τυπολογία των νοηματικών γλωσσών, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στις πιθανές διαφοροποιήσεις μεταξύ των νοηματικών γλωσσών και την περιγραφή και την ανάλυση των μη-δυτικών νοηματικών γλωσσών (βλ. Zeshan 2004α και 2004β, Perniss κ.ά. 2007). Με την εξέλιξη αυτή, οι λεγόμενες Νοηματικές Γλώσσες του Χωριού (Village Sign Languages) έτυχαν ιδιαίτερης προσοχής- οι συγκεκριμένες νοηματικές γλώσσες χρησιμοποιούνται σε σχετικά μικρές και συνήθως απομονωμένες γλωσσικές κοινότητες με υψηλά ποσοστά εμφάνισης κληρονομικής βαρηκοΐας/κώφωσης (βλ. Nyst 2012). Ακόμα δόθηκε έμφαση στην παραγωγή αναλυτικά επισημειωμένων βίντεο-σωμάτων κειμένων και των αντίστοιχων προγραμμάτων επεξεργασίας των νοηματικών γλωσσών (βλέπε π.χ. το σώμα κειμένων Auslan, <http://www.auslan.org.au/about/corpus/> και το σώμα κειμένων DGS στο Αμβούργο, www.sign-lang.uni-hamburg.de/dgs-korpus/). Άλλα σημαντικά ζητήματα της τρέχουσας γλωσσολογικής έρευνας των νοηματικών γλωσσών εξετάζουν τη μορφή και τη λειτουργία των λεγόμενων μη-χειροκινησιακών συστατικών, τις δομές κειμένου και λόγου, τη διασύνδεση-διάδραση της νοηματικής γλώσσας και των χειρονομιών, τις κοινωνιογλωσσολογικές παραμέτρους και την κατάκτηση της γλώσσας.

Σήμερα η έρευνα για τη νοηματική γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης γλωσσολογίας από όλες τις απόψεις. Το γεγονός αυτό αφενός αντανακλάται στα διάφορα επιστημονικά άρθρα σχετικά με τις νοηματικές γλώσσες που έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά γλωσσολογίας και εγχειρίδια για συγκεκριμένα γλωσσολογικά θέματα (βλέπε π.χ. Sandler & Lillo-Martin 2001, Corina & Knapp 2006, Wilcox & Wilcox 2010, Pfau & Steinbach 2001, και Herrmann & Steinbach 2013), και αφετέρου στην ύπαρξη δύο διεθνών επιστημονικών περιοδικών σχετικών με τη γλωσσολογία της νοηματικής γλώσσας, το «Sign Language Studies» και το «Sign Language and Linguistics», καθώς και μεγάλου αριθμού ειδικών εγχειριδίων για την γλωσσολογία της νοηματικής γλώσσας, τα οποία τεκμηριώνουν εντυπωσιακά την έρευνα αιχμής στη γλωσσολογία της νοηματικής γλώσσας (βλ. Marschark & Spencer, 2003 και 2010, Brentari 2010, Eichmann, Hansen & Heßmann 2012, Pfau, Steinbach & Woll 2012).

Παρά τις αναμφίβολα θετικές εξελίξεις στο συγκεκριμένο τομέα, παραμένει ένα σημαντικό κενό στη σύγχρονη γλωσσολογία της νοηματικής γλώσσας. Αν και υπάρχουν αρκετά εισαγωγικά βιβλία για συγκεκριμένες νοηματικές γλώσσες και πολλές λεπτομερείς μελέτες σχετικά με ποικίλα γραμματικά φαινόμενα (όπως οι χειρομορφές, η συμφωνία ρήματος και των όρων του, η χρήση του νοηματικού χώρου, η χρήση της μεταφοράς ή η μη-χειροκινησιακή προσωδία), ωστόσο εξακολουθεί να μην υπάρχει κάποια πλήρης γραμματική περιγραφή των νοηματικών γλωσσών σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση της μελέτης των ομιλούμενων γλωσσών, όπου υπάρχουν διαθέσιμες γραμματικές περιγραφές για ένα ευρύ φάσμα γλωσσών. Διαφαίνεται επομένως ότι προς το παρόν η σύγχρονη γλωσσολογία της νοηματικής γλώσσας δεν διαθέτει σημαντική παράδοση όπως αυτή της βασικής γραμματικής περιγραφής, η οποία είναι απαραίτητη όχι μόνο στις συγκριτικές γλωσσολογικές σπουδές, στην ανάπτυξη και στον έλεγχο των γλωσσολογικών θεωριών και στην πειραματική γλωσσολογική έρευνα, αλλά και σε εφαρμοσμένες περιοχές, όπως στη γλωσσική διδασκαλία, στη γλωσσική αξιολόγηση, στην

επαγγελματική εκπαίδευση διερμηνείας και στην τεκμηρίωση και στην προστασία μιας εξαιρετικής γλωσσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η δράση *COST SignGram - Ξετυλίγοντας τις Γραμματικές των Ευρωπαϊκών Νοηματικών Γλωσσών: Πορεία προς τα πλήρη πολιτικά δικαιώματα των κωφών νοηματιστών και προς την προστασία της γλωσσικής κληρονομιάς τους* - συνιστά ένα πρώτο βήμα για την κάλυψη αυτού του κενού με τον καθορισμό του στόχου για τον προσδιορισμό ενιαίων κριτηρίων για την κατάρτιση των γραμματικών αναφοράς. Στο πλαίσιο αυτού του δικτύου, έχει αναπτυχθεί ένα σχέδιο για γραμματικές αναφοράς, το οποίο ικανοποιεί τα κριτήρια της σύγχρονης γλωσσολογίας ενώ παράλληλα ανταποκρίνεται στις ειδικές απαιτήσεις της τροπικότητας των νοηματικών γλωσσών. Η ενότητα που ακολουθεί δίνει μια σύντομη περιγραφή του έργου αυτού.

Η Δράση COST SignGram

Το 2010, μια ομάδα γλωσσολόγων από επτά διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες με επικεφαλής τον Josep Quer από το Πανεπιστήμιο Pompeu Fabra στη Βαρκελώνη υπέβαλε πρόταση για ένα επιστημονικό ερευνητικό δίκτυο («δράση») για την Ευρωπαϊκή Συνεργασία στην Επιστήμη και την Τεχνολογία (European Cooperation in Science and Technology - COST). Ο στόχος της Δράσης είναι να αναπτύξει ένα σχέδιο για γραμματικές αναφοράς των νοηματικών γλωσσών. Η Δράση εγκρίθηκε στα τέλη του 2010 με διάρκεια τεσσάρων ετών και ξεκίνησε στα μέσα του 2011, όπου και εντάχθηκαν οκτώ επιπλέον χώρες. Κατά συνέπεια, στη Δράση συνεργάζονται πλέον επιστήμονες από δεκαπέντε χώρες (βλέπε εικ. 1). Παρά το γεγονός ότι η Αργεντινή και η Αυστραλία δεν αποτελούν άμεσα μέλη του COST, έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν λόγω μιας ειδικής συμφωνίας συνεργασίας.

Αρχικές Χώρες

Γερμανία
Γαλλία
Ελλάδα
Ιταλία
Ολλανδία
Πολωνία
Ισπανία

Επιπρόσθετες Χώρες

Αργεντινή
Αυστραλία
Δανία
Μεγάλη Βρετανία
Ισλανδία
Νορβηγία
Αυστρία
Τουρκία

Εικόνα 1: Χώρες που συμμετέχουν στη Δράση

Ο κύριος στόχος των αναφερόμενων στο εξής ως Δράσεις του COST, οι οποίες σχετίζονται με ένα από εννέα διαφορετικά επιστημονικά πεδία, είναι η χρηματοδότηση επιστημονικών δικτύων και η υποστήριξη των νέων ερευνητών. Αυτό υλοποιείται μέσω τακτικών εργαστήριων (workshops) σε συμμετέχουσες χώρες, ανταλλαγή απόψεων μεταξύ επιστημόνων ώστε να εργαστούν σε θέματα σχετικά με την εκάστοτε Δράση, τις λεγόμενες Επιστημονικές Αποστολές Μικρής Διάρκειας, (Short Term Scientific Missions - STSM), θερινά σχολεία για νέους ερευνητές, και τακτικά επιστημονικά συνέδρια. Στο πλαίσιο της Δράσης

SignGram, το συνέδριο Τυπικές και Πειραματικές Εξελίξεις στη Θεωρία της Νοηματικής Γλώσσας (Typical and Experimental Advances in Sign Language Theory - FEAST) έχει καθιερωθεί. Η Δράση του COST *SignGram* αποτελεί μέρος του πεδίου *Άτομα, Κοινωνίες, Πολιτισμοί και Υγεία*. Το κίνητρο για τη δράση και οι στόχοι της δράσης συνοψίζονται ως εξής:

«Οι γλωσσικές πολιτικές για ευρωπαίους Κωφούς νοηματιστές απαιτούν αξιόπιστες γραμματικές αναφορές των δικών τους νοηματικών γλωσσών, οι οποίες γενικά λείπουν ή είναι περιορισμένης εγκυρότητας εφόσον υπάρχουν, ενώ αποτελούν τη βάση για την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Επιπλέον, οι περιγραφικές γραμματικές είναι απαραίτητες για την τεκμηρίωση της ευρωπαϊκής γλωσσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς που είναι σε μεγάλο βαθμό παραγνωρισμένες μέχρι σήμερα. Καθιστώντας τις γραμματικές των νοηματικών γλωσσών διαθέσιμες στις κοινότητες νοηματιστών, στους φορείς χάραξης πολιτικής, στους γλωσσολόγους και στην κοινωνία των πολιτών εν γένει, θα ενισχυθεί η θέση των νοηματικών γλωσσών και θα υποστηριχθεί η πλήρης συμμετοχή των χρηστών τους στην κοινωνία. Παράλληλα, η εμπάθυνση της γνώσης των γραμματικών των ΝΓ με μια θεωρητικά ενημερωμένη συγκριτική προσέγγιση θα συμβάλει στον προσδιορισμό της ανθρώπινης γλωσσικής ικανότητας, η μελέτη της οποίας είναι σημαντικά ετεροβαρής υπέρ των ομιλούμενων γλωσσών. Με αυτόν τον τρόπο, τα εμπειρικά και θεωρητικά αποτελέσματα από τις ΝΓ θα έχουν αντίκτυπο σε πολλούς τομείς της σημερινής ατζέντας των Γνωσιακών Επιστημών. Αυτή η Δράση του COST στοχεύει στην ανάπτυξη του πρώτου ευρωπαϊκού δικτύου για τη δημιουργία ενός πρότυπου σχεδίου για αυτές τις γραμματικές αναφορές, οι οποίες είναι απαραίτητα εργαλεία (http://www.cost.eu/domains_actions/isch/Actions/IS1006).

Με την ανάπτυξη ενός πρότυπου σχεδίου για τις γραμματικές αναφορές των νοηματικών γλωσσών, το SignGram στοχεύει στη δημιουργία μίας ενιαίας βάσης για τους συγγραφείς γραμματικών προκειμένου να τους διευκολύνει στη δημιουργία γραμματικών αναφορές συγκεκριμένων νοηματικών γλωσσών, σύμφωνα με τις προσυμφωνημένες προδιαγραφές. Αυτό σημαίνει ότι οι γραμματικές αναφορές οφείλουν να ανταποκρίνονται στα σύγχρονα γλωσσολογικά πρότυπα - δηλαδή, δεν παρέχουν μόνο μια σημαντική πηγή πληροφοριών για τη γλωσσολογική έρευνα συγκεκριμένων νοηματικών γλωσσών, αλλά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για συγκριτικές αναλύσεις μεταξύ διαφορετικών νοηματικών γλωσσών, καθώς και μεταξύ ομιλούμενων και νοηματικών γλωσσών. Επιπλέον, τόσο οι κωφοί όσο και οι ακούοντες χρήστες αυτών των γραμματικών θα είναι σε θέση να συγκεντρώσουν αποτελεσματικά αναλυτικές πληροφορίες για συγκεκριμένες νοηματικές γλώσσες, ανεξάρτητα από το αν ο στόχος αφορά τις γλωσσολογικές σπουδές, τη διδασκαλία της νοηματικής γλώσσας ή το ενδιαφέρον για μια συγκεκριμένη νοηματική γλώσσα ή τις νοηματικές γλώσσες γενικά. Ως εκ τούτου, όλες οι γραμματικές αναφορές θα πρέπει να παρουσιάζονται σε τρεις γλώσσες τουλάχιστον: εκτός από την τοπική νοηματική και την ομιλούμενη γλώσσα (π.χ. στη Γερμανία, DGS και Γερμανικά) θα πρέπει επίσης να διατίθενται όλες οι πληροφορίες και στα αγγλικά.

Ένα σχέδιο για γραμματικές αναφορές

Το σχέδιο, το οποίο έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο της Δράσης COST SignGram, αποτελείται από τα ακόλουθα τέσσερα μέρη:

- Ένα **πίνακα περιεχομένων**, ο οποίος λειτουργεί για τον συντάκτη της γραμματικής ως μια λεπτομερής λίστα ελέγχου όλων των σχετικών γραμματικών κατηγοριών, των χαρακτηριστικών και των φαινομένων που θα πρέπει να περιγράφονται σε μια ολοκληρωμένη γραμματική αναφοράς της αντίστοιχης νοηματικής γλώσσας.
- Ένα **εγχειρίδιο**, το οποίο παρέχει σημαντικές γενικές γλωσσολογικές πληροφορίες σχετικά με τις αντίστοιχες γραμματικές κατηγορίες, τα χαρακτηριστικά και τα φαινόμενα και καθιστά διαθέσιμες κατευθυντήριες γραμμές που εξηγούν πώς αυτά έχουν εφαρμοστεί στη γραμματική αναφοράς, όπως και περαιτέρω βασικές πληροφορίες. Το εγχειρίδιο προσφέρει σύντομες περιγραφές του κάθε γραμματικού φαινομένου, διευκρινιστικά παραδείγματα από τις ομιλούμενες και τις νοηματικές γλώσσες, επισημάνσεις για την περιγραφή μιας συγκεκριμένης κατηγορίας καθώς και μια σύντομη λίστα προτεινόμενης βιβλιογραφίας.
- Ένα **γλωσσάρι**, το οποίο εξηγεί συνοπτικά τις πιο σημαντικές γραμματικές κατηγορίες με συνδέσμους προς τα αντίστοιχα εδάφια του εγχειριδίου.
- Μια συλλογή ενδεικνυόμενων / προτεινόμενων **υλικών και ορθών πρακτικών εκμείυσης**, η οποία βοηθά τον συντάκτη της γραμματικής να συλλέξει δεδομένα για κάθε γραμματική κατηγορία.

Το συγκεκριμένο σχήμα έχει αναπτυχθεί στη Δράση COST με τη δημιουργία τεσσάρων ομάδων εργασίας, καθεμία από τις οποίες ασχολείται με διάφορες πτυχές της γραμματικής των νοηματικών γλωσσών. Οι τέσσερις ομάδες εργασίας υποστηρίζονται από μια ομάδα συντονισμού, η οποία διοργανώνει τα τακτικά εργαστήρια, τα STSMs, το επιστημονικό συνέδριο FEAST, καθώς και την διαχειριστική επικοινωνία με την Διαχειριστική Αρχή του COST.

Συντονισμός		
<i>Πρόεδρος: Josep Quer (Barcelona)</i> <i>Αντιπρόεδρος: Carlo Cecchetto (Milano)</i> <i>Διαχείριση: Gemma Barberà (Barcelona/Paris)</i> <i>Συντονιστής STSM: Meltem Kelepir (Istanbul)</i>		
Ομάδες εργασίας		
<i>Ομάδα εργασίας 1</i> Φωνολογία, μορφολογία και λεξικό <i>Συντονιστής: Roland Pfau</i> (Amsterdam)	<i>Ομάδα Εργασίας 2</i> Σύνταξη <i>Συντονιστής: Caterina Donati</i> (Rome)	<i>Ομάδα Εργασίας 3</i> Σημασιολογία και Πραγματολογία <i>Συντονιστής: Markus</i> <i>Steinbach (Göttingen)</i>
<i>Ομάδα Εργασίας 4</i> Μεθοδολογία και Σχεδίαση της Γραμματικής <i>Συντονιστής: Carlo Geraci (Paris)</i>		

Εικόνα 2: Η δομή των ομάδων εργασίας του SignGram

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του πρότυπου σχεδίου είναι να συμπληρώσει την παραδοσιακή τυπική προσέγγιση στη γραμματική –κάτι στο οποίο εστιάζουν οι δύο πρώτες ομάδες εργασίας– με μια νέα λειτουργική προοπτική (ομάδα εργασίας 3). Αυτό σημαίνει, ότι οι γραμματικές κατηγορίες δεν ορίζονται μόνο τυπικά, αλλά και από την άποψη των πιθανών λειτουργιών τους και αντιστρόφως (βλ. Matthewson 2004 και 2006). Εκτός από τις παραδοσιακές γλωσσικές περιοχές της φωνολογίας, μορφολογίας, λεξικού, συντακτικού και σημασιολογίας / πραγματολογίας, το σχέδιο θέτει και μεθοδολογικά ζητήματα, τα οποία περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω (ομάδα εργασίας 4). Οι ανωτέρω τέσσερις ομάδες εργασίας συνεργάζονται προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το σχέδιο προωθεί τη συλλογή, την ανάλυση και την τεκμηρίωση των γλωσσολογικών δεδομένων, σύμφωνα με τα τρέχοντα γλωσσολογικά πρότυπα.

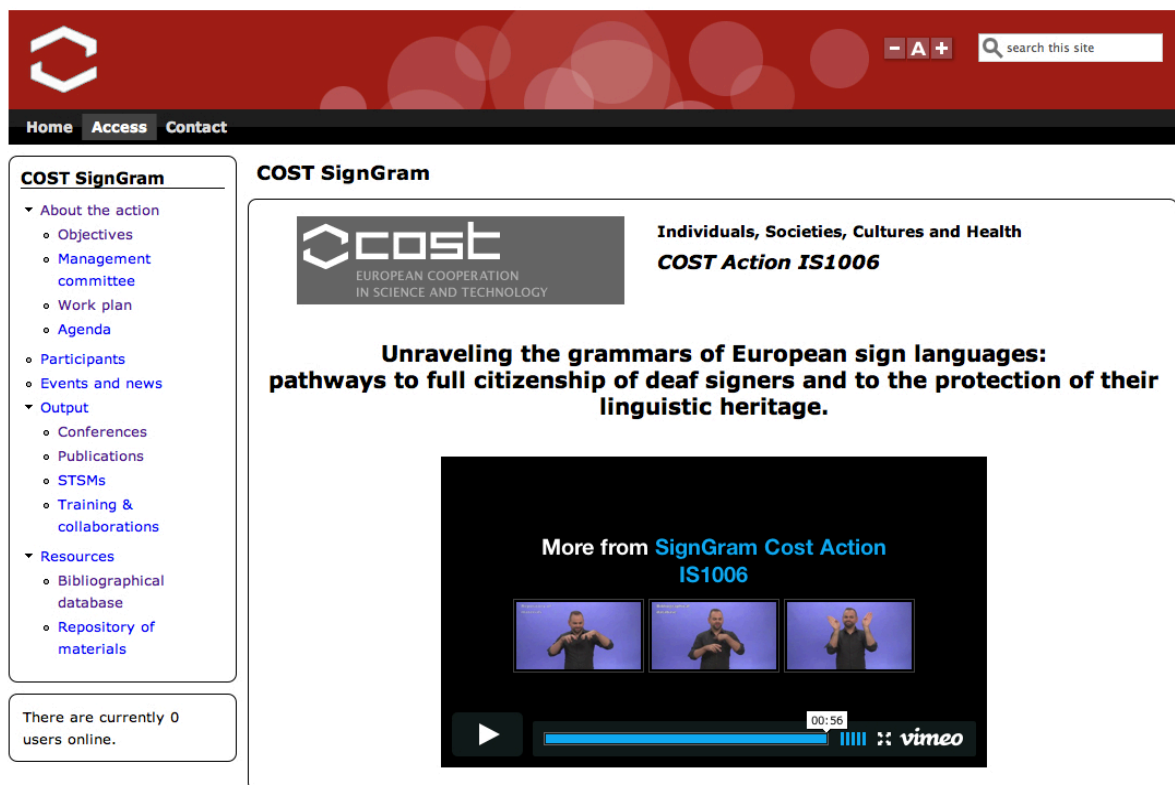
Εκτός από τους γενικούς ιστορικούς και κοινωνιογλωσσολογικούς παράγοντες, στο επίκεντρο της πρώτης ομάδας εργασίας (φωνολογία, μορφολογία και λεξικό) βρίσκεται η ακριβής περιγραφή του λεξικού της νοηματικής γλώσσας (μέρη του λόγου, βασικό λεξικό μητρικής γλώσσας και δάνεια στοιχεία), η φωνολογία (υπολεξικές δομές, φωνολογικές διαδικασίες, και προσωδία), και η μορφολογία (ρηματική και ονοματική κλίση, παραγωγή και σύνθεση). Η δεύτερη ομάδα εργασίας (σύνταξη) ασχολείται με απλές και σύνθετες συντακτικές δομές, όπως είναι οι απλές προτάσεις και τα συστατικά τους, οι γραμματικές σχέσεις, η σειρά των λέξεων, οι διαφορετικοί τύποι πρότασης, καθώς και η υπόταξη και η παράταξη. Η τρίτη ομάδα εργασίας (σημασιολογία και πραγματολογία) επεκτείνεται στη σημασιολογική και πραγματολογική περιγραφή των γραμματικών κατηγοριών με τις οποίες ασχολούνται οι δύο πρώτες ομάδες εργασίας (π.χ. ρηματικός χρόνος, ρηματική όψη, δομή όρων, άρνηση, τύποι πρότασης, και εγκιβωτισμός). Η σημασία του κειμένου και οι δομές του λόγου είναι σημαντικά θέματα αυτής της ομάδας εργασίας (π.χ. αναφορά, σχέσεις αναφοράς, δομή της πληροφορίας, μεταφορές, καθώς και επικοινωνιακή αλληλεπίδραση).

Η τέταρτη ομάδα εργασίας είναι ειδικά αφιερωμένη σε μεθοδολογικά ζητήματα και στο συντονισμό των θεμάτων που σχετίζονται με όλες τις ομάδες εργασίας, καθώς και στις πρόσθετες δραστηριότητες, όπως τα συνέδρια FEAST, τα θερινά σχολεία, και τα STSM. Εκτός από τα υλικά εκμείωσης που αναφέρονται παραπάνω, τα μεθοδολογικά ζητήματα περιλαμβάνουν τα κοινά κριτήρια-πρότυπα που εφαρμόζονται για τη σύσταση του πίνακα περιεχομένων και του εγχειριδίου, καθώς και τη δομή συγκεκριμένων κεφαλαίων και το ύφος (και γλωσσολογικό βάθος) της περιγραφής των αντίστοιχων γραμματικών κατηγοριών. Μια άλλη σημαντική κατεύθυνση αφορά στη δημοσίευση και την επακόλουθη ανάρτηση του πρότυπου σχεδίου σε μία ανοικτής πρόσβασης διαδικτυακή πλατφόρμα. Αυτό θα περιλαμβάνει όχι μόνο το ίδιο το σχέδιο, αλλά και -μακροπρόθεσμα- τις γραμματικές που θα γραφτούν χρησιμοποιώντας το συγκεκριμένο σχέδιο. Ως αποτέλεσμα, ο συντάκτης της γραμματικής μιας δεδομένης γλώσσας θα είναι σε θέση να πραγματοποιήσει την περιγραφή της δικής του γραμματικής αναφοράς απευθείας σε αυτή την πλατφόρμα, σύμφωνα με ένα κοινό πρότυπο (βλέπε π.χ. την GALOES Online Grammar

Tool, www.galoes.org/home). Πράγματι, ένας μακροπρόθεσμος στόχος της δράσης αυτής είναι η δημιουργία μίας διαδικτυακής πλατφόρμας που θα παρέχει πολύγλωσσες περιγραφές όλων των νοηματικών γλωσσών ακολουθώντας ενιαίες προδιαγραφές που θα είναι ελεύθερα προσβάσιμες και διαθέσιμες σε παγκόσμιο επίπεδο. Ωστόσο, αυτή η συγκεκριμένη εφαρμογή του σχεδίου, καθώς και η δημιουργία συγκεκριμένων γραμματικών αναφορών δεν μπορεί να επιτευχθεί στο πλαίσιο της τρέχουσας Δράσης του προγράμματος COST λόγω έλλειψης των πόρων που είναι αναγκαίοι για αυτό το πολυδιάστατο έργο.

Επιπλέον πληροφορίες.

Στο δικτυακό τόπο της τρέχουσας Δράσης (www.signgram.eu) μπορεί κανείς να βρει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το SignGram. Η ιστοσελίδα παρέχει πληροφορίες σχετικά με τους στόχους, τους συμμετέχοντες, τα εργαστήρια, τα συνέδρια και τα θερινά σχολεία.

The screenshot shows the COST SignGram website. At the top, there is a red header with the COST logo on the left and a search bar on the right. Below the header is a navigation menu with 'Home', 'Access', and 'Contact'. The main content area is titled 'COST SignGram' and includes a sidebar with a table of contents for 'About the action', 'Participants', 'Output', and 'Resources'. The central content area displays the COST logo, the text 'Individuals, Societies, Cultures and Health COST Action IS1006', and a video player with the title 'Unraveling the grammars of European sign languages: pathways to full citizenship of deaf signers and to the protection of their linguistic heritage.' The video player shows a man signing and has a progress bar at 00:56.

Εικόνα 3: Διαδικτυακός τόπος COST SignGramWebsite

Τον Ιούνιο του 2014 το συνέδριο FEAST πραγματοποιήθηκε για τρίτη φορά. Το FEAST 3 διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο της Βενετίας (virgo.unive.it/venicefeast). Επιπλέον, τα πρακτικά του δεύτερου συνεδρίου FEAST, που πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία το 2012, δημοσιεύονται πλέον στο Rutkowski (2013). Πριν από το συνέδριο FEAST 3, προηγήθηκε ένα τριήμερο θερινό σχολείο του COST SignGram στη Βενετία που προσέφερε κύκλους

μαθημάτων σχετικά με τη φωνολογία, μορφολογία, και σύνταξη/σημασιολογία της νοηματικής γλώσσας σε προχωρημένους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Εν κατακλείδι, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το πρότυπο σχέδιο θα παρουσιαστεί στην συνάντηση λήξης της Δράσης στη Βαρκελώνη σε διεθνές ακροατήριο την άνοιξη του 2015. Πληροφορίες σχετικά με αυτό το γεγονός θα δοθούν από το διαδικτυακό τόπο της Δράσης.

Ευχαριστίες: Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους Josep Quer και Kearsy Cormier για τα πολύτιμα σχόλια σχετικά με την αγγλική έκδοση αυτού του κειμένου.

Βιβλιογραφία

- Aronoff, Marc, Irit Meir & Wendy Sandler (2005): *The Paradox of Sign Language Morphology*. In: *Language* 81, 301-344.
- Brentari, Diane (2010): *Sign Languages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Corina, David P. & Heather P. Knapp (2006): *Psycholinguistic and Neurolinguistic Perspectives of Sign Language*. In: Matthew J. Traxler & Morton A. Gernsbacher (eds.), *Handbook of Psycholinguistics*. Amsterdam: Elsevier, 1001-1024.
- Eichmann, Hanna, Martje Hansen & Jens Heßmann (eds.) (2012): *Handbuch Deutsche Gebärdensprache. Sprachwissenschaftliche und anwendungsbezogene Perspektiven*. Hamburg: Signum.
- Herrmann, Annika & Markus Steinbach (2013): *Satztypen in Gebärdensprache*. In: Hans Altmann, Jörg Meibauer & Markus Steinbach (eds.), *Satztypen des Deutschen*. Berlin: de Gruyter, 786-814
- Marschark, Marc & Patricia E. Spencer (2003): *Oxford Handbook of Deaf Studies, Language, and Education*. Vol. 1. Oxford: Oxford University Press.
- Marschark, Marc & Patricia E. Spencer (2010): *Oxford Handbook of Deaf Studies, Language, and Education*. Vol. 2. Oxford: Oxford University Press.
- Matthewson, Lisa (2004): *On the Methodology of Semantic Fieldwork*. In: *International Journal of American Linguistics* 70, 369–415.
- Matthewson, Lisa (2006): *Temporal Semantics in a Superficially Tenseless Language*. In: *Linguistics and Philosophy* 29, 673-713.
- Meier, Richard P. (2002): *Why Different, why the Same? Explaining Effects and Non-Effects of Modality upon Linguistic Structure in Sign and Speech*. In: Richard P. Meier et al. (eds.), *Modality and Structure in Signed and Spoken Languages*. Cambridge: Cambridge University Press, 1-25.
- Nyst, Viktoria (2012): *Shared Sign Languages*. In: Roland Pfau et al. (eds.), *Sign Language. Handbooks of Linguistics and Communication Science (HSK)*. Berlin: Mouton de Gruyter, 552-574.
- Perniss, Pamela, Roland Pfau & Markus Steinbach (2007): *Can't you See the Difference. Sources of Variation in Sign Language Structure*. In: Pamela Perniss et al. (eds.), *Visible Variation. Comparative Studies on Sign Language Structure*. Berlin: Mouton de Gruyter, 1-34.
- Pfau, Roland & Markus Steinbach (2011): *Grammaticalization in Sign Languages*. In: Bernd Heine & Heiko Narrog (eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*. Oxford: Oxford University Press, 681-693.

- Pfau, Roland, Markus Steinbach & Bencie Woll (eds.) (2012): Sign Language. Handbooks of Linguistics and Communication Science (HSK). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Rutkowski, Pawel (2013): Sign Language Syntax from a Formal Perspective. Special Issue of Sign Language & Linguistics 16.2.
- Sandler, Wendy & Diane Lillo-Martin (2001): Natural Sign Languages. In: Marc Aronoff & Janie Rees-Miller (eds.), The Handbook of Linguistics. Oxford: Blackwell, 533-562.
- Sandler, Wendy & Diane Lillo-Martin (2006): Sign Language and Linguistic Universals. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stokoe, William C. (1960): Sign Language Structure. An Outline of the Visual Communication System of the American Deaf. Studies in Linguistics Occasional Papers 8. Buffalo: University of Buffalo Press.
- Wilcox, Sherman & Phyllis P. Wilcox (2010): The Analysis of Signed Languages. In: Bernd Heine & Heiko Narrog (eds.), The Oxford Handbook of Linguistic Analysis. Oxford: Oxford University Press, 739-760.
- Zeshan, Ulrike (2004a): Interrogative Constructions in Signed Languages: Cross-linguistic Perspectives. In: Language 80, 7-39.
- Zeshan, Ulrike (2004b): Hand, Head, and Face: Negative Constructions in Sign Languages. In: Linguistic Typology 8, 1-58.

Σύνδεσμοι διαδικτύου

COST: <http://www.cost.eu>

COST SignGram: www.signgram.eu

FEAST conference at Venice in 2014: <http://virgo.unive.it/venicefeast/>

GALOES online grammar tool: <http://www.galoes.org/home>

DGS Corpus Project in Hamburg: <http://www.sign-lang.uni-hamburg.de/dgs-korpus>

Συγγραφείς

Annika Herrmann and Markus Steinbach
Seminar für Deutsche Philologie
Georg-August-Universität Göttingen
37073 Göttingen

Ηλεκτρονική διεύθυνση επαφής με το SignGram: is1006@upf.edu